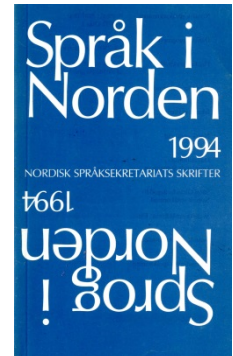

Sprog i Norden

Titel: Språksamarbeid i Norden 1993
Forfatter: Ståle Løland
Kilde: Sprog i Norden, 1994, s. 129-135
URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Nordisk språksekretariat

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Språksamarbeid i Norden 1993

Av Ståle Løland

Nordisk språksekretariat

Nordisk språksekretariat ble opprettet i 1978 som et samarbeidsorgan for språknemndene i Norden og andre som arbeider med nordiske språkspørsmål. Ifølge vedtektene skal sekretariatet arbeide for å bevare og styrke det språklige fellesskapet i Norden og for å fremme den nordiske språkforståelsen. Dette skal sekretariatet gjøre blant annet ved å være rådgivende og koordinerende organ i nordiske språkspørsmål, ta initiativ til forskningsprosjekter, følge grannespråksundervisningen på alle utdanningsnivåer, samarbeide med massemediene, medvirke ved ordboksprosjekter, gi ut skrifter og arrangere nordiske møter om språkspørsmål.

Organisasjon

Nordisk språksekretariat blir ledet av et styre på tolv personer som representerer samtlige språk og språknemnder i Norden. Styret utpeker blant sine medlemmer et arbeidsutvalg med en representant fra Dansk Sprognævn, en fra Forskningscentralen for de inhemske språken i Finland, en fra Íslensk málnefnd, en fra Norsk språkråd og en fra Svenska språknämnden. Formannen i styret er samtidig formann i arbeidsutvalget. Sekretariatets fellesnordiske administrasjon er plassert ved Norsk språkråd i Oslo. I 1993 har sekretariatet hatt disse ansatte: sekretariatssjef Ståle Løland, førstekonsulent Anna Helga Hannesdóttir, administrasjonskonsulent Rikke Hauge og førstekontorfullmektig Erla Stensby (halv stilling).

I perioden 1.1.90 til 31.12.93 har styret hatt denne sammensetningen:

<i>Fra:</i>	<i>Medlemmer:</i>	<i>Suppleanter:</i>
Dansk Sprognævn	seniorforsker Else Bojsen universitetslektor Allan Karker (formann)	skoledirektør Karl Hårbøl professor Jørn Lund
Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland	byråchef Esko Koivusalo (finsk, til 20.8.90) specialforskare Liisa Huovinen-Nyberg (fra 21.8.90; død 6.12.92) specialforskare Risto Haarala (fra 7.12.92) byråchef Mikael Reuter (svensk)	bitr. professor Päivi Rintala professor Christer Laurén
Føroyska málnævndin	professor Jóhan Hendrik W.Poulsen	seminarielektor Jeffrei Henriksen
Oqaasiliortut/ Grønlands Sprognævn	forskningsmedarbeider Carl Christian Olsen	professor Robert Petersen
Íslensk málnefnd	prófessor Baldur Jónsson	prófessor Kristján Árnason
Norsk språkråd	rektor Aslaug Ligaard (bokmål) professor Kjell Venås (nynorsk)	professor Egil Pettersen høgskolelektor Ingeborg Donali
Sámi giellalávdegoddi / Samisk språknemnd	lektor Helvi Nuorgam-Poutasuo	fil.kand. Elli Sivi N. Utsi
Svenska språknämnden	docent Margareta Westman (nestformann fra 13.9.90)	fil.kand. Birgitta Lindgren
Sverigefinska språknämnden	fil.lic. Solfrid Söderlind	fil.kand. Paula Ehrnebo

Arbeidsutvalget har i 1993 hatt denne sammensetningen:

<i>Medlemmer:</i>	<i>Suppleanter:</i>
Allan Karker	Else Bojsen
Risto Haarala	Mikael Reuter
Baldur Jónsson	Kristján Árnason
Kjell Venås	Aslaug Ligaard
Margareta Westman	Birgitta Lindgren

I sin virksomhet støttes Språksekretariatet av disse nordiske sekretærene: Jørgen Schack (Dansk Sprognævn), Eivor Sommar Dahl (Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland), Svein Nestor til 31.8., Åsta Norheim fra 1.9. (Norsk språkråd) og Birgitta Lindgren (Svenska språknämnden).

Møter, kurs og konferanser

Det årlige styremøtet i Nordisk språksekretariat ble holdt på Lysebu ved Oslo 26. august i tilknytning til det 40. nordiske språkmøtet 27.-29. august. Hovedemnet for det nordiske språkmøtet var «Morsmålets plass i læreplanene for grunnskolen og den videregående skolen». Et utvalg av innleggene fra møtet vil bli publisert i årsskriftet Språk i Norden. Arbeidsutvalget og de nordiske sekretærene i Dansk Sprognævn, Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland, Norsk språkråd og Svenska språknämnden har hatt fire møter.

I 1993 var Språksekretariatet arrangør eller medarrangør av disse møtene, kursene og konferansene:

Kurs i svensk språk og kultur for norske lærerstudenter ved Hamar lærerhøgskole (Hässelby 15.-19. februar, i samarbeid med Hässelby slott)

Kurs i norsk språk og kultur for svenske lærerstudenter ved Uppsala universitet (Voksenåsen 22.-26. februar, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen)

Kurs om film og video for danske og svenske lærere i den videregående skolen (Frederiksdal ved København 24.-28. mars, Nordmål)

Kurs i svensk språk og kultur for danske lærerstudenter ved Vordingborg seminarium (Hässelby 29. mars – 2. april, i samarbeid med Hässelby slott)

Kurs i norsk språk og kultur for svenske lærerstudenter ved Umeå universitet (Voksenåsen 10.-14. mai, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen)

Konferanse om leksikografi i Norden (København 11.-14. mai, i samarbeid med Nordisk forening for leksikografi)

Kurs i norsk språk og kultur for svenske lærerstudenter ved

- Lunds universitet (Voksenåsen 24.-26. mai, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen)
- Kurs i nordiske språk og nordisk kultur for estere (Ålands folkhøgskola 13.-26. juni, i samarbeid med Nordens institut på Åland)
- Kurs i svensk språk og kultur for danske lærerstudenter ved Århus seminarium (Hässelby 13.-17. september, i samarbeid med Hässelby slott)
- Seminaret «Att undervisa nordiskt i Finland» (Hanaholmen 29.-30. oktober, i samarbeid med Dansk lektorsamarbejde i Finland mfl.)
- «De andre og vi». Kulturformidlende kurs for nordiske grunnskolelærere (Lillehammer 4.-7. november, Nordmål)
- Kurs i norsk språk og kultur for svenske lærerstudenter ved Göteborgs universitet (Voksenåsen 11.-15. oktober, i samarbeid med Svenskhemmet Voksenåsen)
- Kurs i svensk språk og kultur for norske lærerstudenter ved Hamar lærerhøgskole (Hässelby 15.-19. november, i samarbeid med Hässelby slott)
- Konferanse for lektorer i den slavisktalende delen av Sentral-Europa samt Romania og Ungarn (Praha 18.-20. november, i samarbeid med Samarbeidsnemnda for Norden-undervisning i utlandet)
- 4 kurs for Nordjobb-ungdommer (i samarbeid med Nordjobb)

Representanter for Språksekretariatet har som vanlig orientert om nordisk språksamarbeid og nordiske språkspørsmål ved møter, kurs og konferanser som har vært arrangert av andre.

Samarbeid

Språksekretariatet samarbeider med morsmåslærernes og terminologisentralenes nordiske organer – Nordspråk og Nordterm – og deltar på deres fellesmøter. Språksekretariatet samarbeider også med Nordiska språk- og informationscentret i Helsingfors, Foreningene Norden, Svenskhemmet Voksenåsen, Hässelby slott, Fondet for dansk-norsk samarbeid, Nordens folkliga akademi og med andre nordiske organer og institusjoner.

Skrifter

I 1993 gav Nordisk språksekretariat ut disse skriftene:

Språk i Norden 1993

Lars S. Vikør: The Nordic Languages – Their Status and Interrelations

Allan Karker: Dansk i EF – en situationsrapport om sproget

Fagspråk i Norden

Nye statsnavn

Stig Örjan Ohlsson: Nordvisioner. Språklige effekter av nordiska tevekanaler

Kristian Kjær: Nabo sprogsundervisningens metodik

Språksekretariatet har utarbeidet en brosjyre på de skandinaviske språkene og finsk om det islandske alfabetet og om navn og navneskikk på Island. Den er i løpet av 1993 sendt til grunnskoler i Danmark, Finland, Norge og Sverige. På Island er det utarbeidet en engelsk, tysk og svensk versjon av brosjyren tilrettelagt for turister.

Språkspalte i Nordisk Kontakt

Språksekretariatet har fortsatt arbeidet med å redigere en språkspalte i tidsskriftet Nordisk Kontakt. Tidsskriftet blir utgitt av Nordisk råd og kommer med 10-12 nummer i året. Blant emner som har vært tatt opp, kan nevnes: minoritetsspråk i Norden, Nordisk forening for leksikografi, omtale av The Nordic Languages, omtale av Dansk i EF, omtale av Norsk-svensk ordbok, den danske (mellom)navneskikken, dansk og nordisk språkhistorie, EF – et mangespråklig samfunn.

Skandinavisk ordbok

Språksekretariatet har fortsatt arbeidet med en skandinavisk ordbok i samarbeid med Norstedts Ordbok. Redaktører er Skirne Bruland (Norge), Allan Karker (Danmark), Birgitta Lindgren (Sverige) og Ståle Løland (Nordisk språksekretariat). Ordboka vil bestå av tre separate lister: en med danske oppslagsord, en med norske (bokmål og nynorsk) og en med svenske. Listene konsentrerer seg om særspåklige ord og såkalte lumske ord. Totalt skal ordboka omfatte maksimalt

9000 ord. Etter planen vil manuskriptet til ordboka bli ferdig i løpet av 1994.

Grunnordlister mellom islandsk og færøysk og mellom finsk og estisk

I 1988-89 gav Språksekretariatet ut seks små dansk-norsk-svenske grunnordlister med ord fra det vanligste ordforrådet som kan være vanskelige å forstå i grannespråkene. I 1992-93 er det utarbeidet en tilsvarende islandsk-færøysk liste. Arbeidet med en færøysk-islandsk og en finsk-estisk grunnordliste er påbegynt.

Forskningsprosjekter

Språksekretariatet har i 1993 fullført disse prosjektene: «Dansk språk i EF» (ved Allan Karker), «Språklige effekter av nordiske tv-kanaler» (ved Stig Örjan Ohlsson) og «Grannespråksundervisningens metodikk» (forprosjekt, ved Kristian Kjær). Det er gitt ut rapporter fra de tre prosjektene. Språksekretariatet har i 1993 satt i gang forprosjektet «Leksikografi og samfunn».

Uttalelser

Språksekretariatet har uttalt seg om disse sakene: søknad om støtte til prosjektet «Nordiske kulturers krav til informasjonsteknologi» (til Nordisk kulturfond), «Prosjekt Video» (til prosjektledelsen), utkast til nye læreplaner i norsk for grunnskolen og den videregående skolen i Norge (til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet), utkast til nye læreplaner for grunnskolen og den videregående skolen i Sverige (til Utbildningsdepartementet), utkast til læreplan for morsmål i grunnskolen og den videregående skolen på Island (til Menntamálaráðuneytið), søknad om støtte til nordisk-latvisk ordboksprosjekt (til Nordisk kulturfond).

Nordmål 1990-95

I 1990 vedtok Nordisk råd og Nordisk ministerråd Nordmål – handlingsprogram for språklig samarbeid i Norden 1990-95. I Nordmål blir Språksekretariatet utpekt som ansvarlig organ for etterutdanningskurs for lærere, kurs for lærerutdannere, forskning om nordisk språkforståelse og arbeid med ordbøker og ter-

minologi. Gjennomføringen av Nordmål styrer en vesentlig del av virksomheten i Språksekretariatet.

Språkspørsmål

I samarbeid med språknemndene har Språksekretariatet også i 1993 behandlet språkspørsmål med sikte på å komme fram til fellesnordiske anbefalinger.

Norden-undervisning i utlandet

Etter vedtak i Nordisk ministerråd overtok Språksekretariatet i 1989 sekretariatsfunksjonen for det nordiske lektorsamarbeidet. Dette samarbeidet omfatter ca. 400 lektorer og språklærere både i og utenfor Norden. Samarbeidet tar sikte på å styrke undervisningen i Nordens språk, litteratur, kultur og samfunnsliv ved utenlandske universiteter. Virksomheten blir ledet av Samarbeidsnemnda for Norden-undervisning i utlandet (tidligere Nemnda for nordisk lektorsamarbeid), som har en representant fra hver av sendelektoradministrasjonene i de nordiske landene. Fra 1993 har Samarbeidsnemnda kommet inn på Nordisk ministerråds faste budsjett. Et viktig tiltak i 1993 var en konferanse i Praha for lektorer i den slavisktalende delen av Sentral-Europa samt Romania og Ungarn. Dessuten har det vært gitt støtte til en rekke kulturarrangementer o.l. som utenlandslektorer har stått bak. Nordisk råds kulturutvalg har uttalt at Norden-undervisningen i utlandet bør styrkes, og at Samarbeidsnemnda bør få økte ressurser til dette.

Nordisk ordbokssamarbeid

Siden 1991 har Språksekretariatet fungert som sekretariat for Nordisk forening for leksikografi. Ved utgangen av 1993 hadde foreningen ca. 170 medlemmer. Foreningen arbeider blant annet med en nordisk leksikografisk ordbok og en publikasjon over nålevende utøvere av nordisk leksikografi. 11.-14. mai arrangerte foreningen og Språksekretariatet en konferanse om leksikografi i Norden med over 100 deltakere. Sammen med representanter for foreningen utarbeidet Språksekretariatet i 1992 en innstilling til Nordisk ministerråd om det framtidige ordboksarbeidet i Norden. I 1993 er det arbeidet videre med sikte på å realisere forslagene i innstillingen.